

MAHKEMENİN (ADI) KONKORDATO PROJESİNE MÜDAHALE ETME YETKİSİ

THE COURT'S AUTHORITY TO INTERVENE IN THE (ORDINARY) CONCORDAT PROJECT

Araştırma Makalesi

Ayça Handan ATAĞUL ÖZATA*

ÖZ

Konkordato projesinin tasdiki, borçlunun alacaklılarına karşı sunduğu yeniden yapılandırma teklifinin hukuki geçerlilik kazanabilmesi için asliye ticaret mahkemesinin onayına bağlıdır. Mahkeme, konkordato projesinin yeterliliğini değerlendirirken geniş bir takdir yetkisine sahiptir. Bu kapsamda, projenin yetersiz bulunması hâlinde mahkeme, İcra ve İflas Kanunu (İİK) m. 305/2 uyarınca kendiliğinden veya ilgilinin talebi üzerine gerekli gördüğü düzeltmelerin yapılmasını isteyebilir. Mahkemenin, düzeltilmesi istenen hususları somut olarak belirlemesi ve borçluya bu düzeltmeleri gerçekleştirmesi için makul ve kesin bir süre tanınması gerekir. Zira konkordatonun tasdikine ilişkin yargılama sürecinde re'sen araştırma ilkesi geçerlidir. Borçlu, mahkemenin belirttiği süre içinde gerekli düzeltmeleri yaparak projeyi yeniden sunduğu takdirde, mahkeme düzeltmeleri yerinde bulursa tasdik talebini kabul etmelidir. Aksi hâlde, süre verilmesine gerek kalmaksızın konkordato tasdik talebi reddedilmelidir.

Bu çalışma, mahkemenin konkordato projesine müdahale edebilme yetkisinin hukuki sınırlarını, bu yetkinin re'sen araştırma ilkesiyle olan bağlantısını ve konkordato tasdik sürecinde alacaklı-borçlu menfaat dengesinin nasıl sağlandığını ortaya koymak amacıyla kaleme alınmıştır. Çalışma ile amaçlanan, konkordato tasdikine ilişkin yargısal denetimin hem ekonomik istikrarı hem de adaletin somutlaşmasını temin eden yönünü açıklığa kavuşturmadır.

Anahtar Kelimeler: konkordato, konkordato projesi, tasdik şartları, konkordato projesinin tasdiki, resen araştırma ilkesi

DOI: 10.32957/hacettepehdf.1799736

Makalenin Geliş Tarihi: 08.10.2025

Makalenin Kabul Tarihi: 25.11.2025

* Araştırma Görevlisi, Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı

E-posta: ayca.atakul@atilim.edu.tr

ORCID: 0000-0001-7824-8039

Bu makale Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

ABSTRACT

The ratification of the concordat plan is contingent upon the approval of the commercial court of first instance, insofar as such approval is required for the restructuring proposal submitted by the debtor to the creditors to attain legal validity. In evaluating the adequacy of the concordat plan, the court enjoys a broad margin of discretion. Accordingly, where the plan is considered inadequate, the court may, pursuant to Article 305/2 of the Enforcement and Bankruptcy Law, request that the necessary amendments be made, either ex officio or upon the application of an interested party. The court must specify the matters requiring amendment in concrete terms and grant the debtor a reasonable and definite period within which to make such amendments. This is because the principle of ex officio investigation applies in the proceedings concerning the confirmation of the concordat. If the debtor resubmits the plan after making the required amendments within the period determined by the court, and if the court deems these amendments satisfactory, the application for confirmation must be accepted. Otherwise, the request for confirmation of the concordat shall be dismissed without the need to grant an additional period.

This study has been written with the aim of elucidating the legal boundaries of the court's authority to intervene in the concordat plan, the relationship of this authority with the principle of ex officio investigation, and the manner in which the balance of interests between creditors and the debtor is maintained during the concordat confirmation process. The primary objective of the study is to clarify the dimension of judicial review concerning the confirmation of the concordat that ensures both economic stability and the materialization of justice.

Keywords: concordat, concordat project, conditions for confirmation, confirmation of the concordat project, principle of ex officio investigation

EXTENDED SUMMARY

One of the documents that must be submitted to the court together with the concordat request in order to obtain a temporary moratorium is the draft concordat plan. This draft is revised and shaped during the concordat process in line with the opinions of the commissioner. The finalized concordat plan is then submitted to the creditors' meeting for voting. If the statutory majority is achieved, the plan is accepted. However, for its confirmation, an application must be made to the commercial court of first instance. The requirements for the confirmation of the concordat plan are set forth under Article 305/1 of the Code. Furthermore, Article 305/2 provides that if the concordat plan is found insufficient, the court may, either ex officio or upon the request of the parties, demand the necessary amendments. Accordingly, in addition to examining whether the confirmation requirements are satisfied, the court also enjoys discretion as to whether the plan is inadequate. This discretion establishes the court's authority to intervene in the concordat plan.

Before determining the limits of the court's authority to intervene in the concordat plan, it must first be clarified which aspects of the plan are open to such intervention. In this respect, the factors rendering a concordat plan inadequate should not be interpreted restrictively. The plan may be deemed inadequate if it violates the confirmation requirements under Article 305/1 (a) and (b), if it fails to provide a fair and balanced payment schedule, or if it disturbs the balance of interests between the parties.

Once it is established which aspects of the concordat plan the court may intervene in, the scope of such intervention must also be identified. The court should not correct the plan directly when exercising this power. The legislator, through Article 305/2, explicitly provides that the court may only request that amendments be made. In addition, the principle of *ex officio* investigation governs the confirmation proceedings. Indeed, Article 382/2 (f-7) of the Code of Civil Procedure clearly qualifies concordat proceedings as non-contentious jurisdiction. Under Article 385/2 of the same Code, unless otherwise provided, the principle of *ex officio* investigation applies in non-contentious jurisdiction. Consequently, when the court points out a deficiency under Article 305/2, it should not merely refer to it in general terms but also define the extent of the required correction. For instance, if the court concludes that the maturity period is excessively long, it should not only request its reduction but also specify the precise duration to which it should be shortened.

Following the amendment introduced by Law No. 7101, Article 305/2 stipulates that the court may not directly implement the corrections itself, but may only request that they be made. Accordingly, the court should demand corrections within the scope it has determined, delegating the task to the debtor or the commissioner. The court must also grant the debtor a time limit for making the necessary corrections, and this period must be specified clearly and definitively so as to ensure the swift conclusion of the confirmation proceedings. Moreover, the court must explicitly state that failure to comply with this deadline will result in the rejection of the confirmation request and must record this in the official minutes.

In practice, however, first instance courts tend to confirm the plan even if it is inadequate, provided that they consider the statutory requirements to be satisfied. The confirmed plans usually include long grace periods and extended maturities. First instance courts generally refrain from exercising their power to intervene under Article 305/2, and in the rare cases where they do, they often amend the plan directly in the operative part of their decisions. In appellate review, regional courts of appeal do not instruct first instance courts to request corrections under Article 305/2, but rather tend to dismiss applications on the merits. Upon cassation, however, the Court of Cassation has issued numerous reversal decisions, a significant number of which are based on the inadequacy of the concordat plan. Some of these decisions hold that the request for confirmation should be rejected without any evaluation under Article 305, while others emphasize the necessity of corrections under Article 305/2. In these latter decisions, the Court of Cassation even suggests that the court itself may directly make the corrections.

Although the Court of Cassation's view that the court may directly implement corrections is not entirely accurate, it nonetheless issues decisions that encourage the application of Article 305/2. On the other hand,

the lack of familiarity of first instance and appellate courts with concordat plans results in insufficient attention being paid to Article 305/2. As a result, the provision remains practically ineffective. At this juncture, a significant responsibility falls upon the Court of Cassation, since given the current approach of lower courts, it is evident that the Court will continue to reverse decisions where plans are confirmed without proper application of Article 305/2.

In conclusion, Article 305/2 is of considerable importance for the effective functioning of the concordat regime. A concordat plan that satisfies the confirmation requirements may still be confirmed despite being inadequate, or alternatively, the confirmation request may be directly rejected. The first scenario is risky for creditors, who are deprived of the opportunity to collect their receivables in a shorter time. The second scenario, however, is detrimental to both creditors and debtors, as the debtor faces the risk of bankruptcy. In the event of bankruptcy, creditors may either never recover their receivables or recover only a small portion of them after lengthy liquidation proceedings. For this reason, courts must exercise their authority to intervene under Article 305/2 correctly and, in line with the principle of *ex officio* investigation, intervene in the plan where necessary. Nevertheless, in practice, courts often fail to adequately master the plan, which leads them either to refrain from defining the scope of their intervention or, alternatively, to reject the confirmation request outright.

GİRİŞ

Konkordato projesinin, İİK¹ m. 302/3’de öngörülen çoğunlukla kabul edilmesi ile birlikte tasdik edilmesi için asliye ticaret mahkemesine başvurulur. Konkordato projesinin tasdik edilebilmesi için gerekli şartlara, İİK m. 305/1’de yer verilmiştir. Bunun yanı sıra 7101 sayılı Kanun ile İİK’nın 305. maddesi ikinci fıkrasında yapılan değişiklik neticesinde, mahkemenin, konkordato projesini yetersiz bulması hâlinde kendiliğinden veya tarafların talebi üzerine gerekli düzeltmelerin yapılmasını isteyebileceği hususu düzenlenmiştir.

İİK m. 305/2 kapsamında, açıklığa kavuşturulması gereken hususlardan biri projenin yetersizliğinin ortaya koyulmasıdır. Zira mahkemenin, konkordato projesine müdahale etme yetkisinin sınırlarını belirlemeden önce, projedeki hangi hususların müdahaleye konu olacağının tespiti önem arz etmektedir. Konkordato projesinin yetersiz olduğunun tespiti neticesinde ise mahkemenin projeye müdahale etme yetkisi

¹ İcra ve İflâs Kanunu, Kanun Numarası: 2004, Kabul Tarihi: 09.06.1932, RG 19.06.1932/2128.

doğmaktadır. Bu yetkinin kullanımı, mahkemenin, konkordato projesini bizzat düzeltebileceği veya bizzat düzeltme yapamayacağı yalnızca projede değişiklik yapılmasını isteyebileceği şeklinde farklı görüşlere yol açmıştır. Uygulamada ise mahkemelerin, İİK m. 305/2 kapsamında projeye müdahale edip etmeme noktasında farklı kararlar verdiği görülmektedir.

Konkordato projesi, konkordato kurumunun işleyişinin temel dayanağını oluşturmaktadır. Konkordatoyu işlevsel hale getirme ve ekonomik iyileşmenin tam olarak sağlanması noktasında, konkordato projesi büyük bir öneme sahiptir. Projedeki yetersiz hususların somutlaştırılması ve buna ilişkin düzeltmeler, alacaklı ve borçlu bakımından bir kazanım sağlayacak; nihayetinde ise konkordato kurumunun etkin ve işler bir yapıya kavuşmasına hizmet edecektir. Dolayısıyla İİK m. 305/2'nin doğru bir şekilde yorumlanması ve uygulanması oldukça önem arz etmektedir.

I. KONKORDATO PROJESİNİN YETERSİZLİĞİ VE MAHKEMENİN PROJEYE MÜDAHALE EDEBİLECEĞİ HUSUSLARIN GENEL ÇERÇEVEDE BELİRLENMESİ

A. Konkordato Projesinin Yetersiz Olması

Konkordato talebi ile birlikte geçici mühlet almak için mahkemeye sunulması gereken belgelere, İİK m. 286'da yer verilmiştir. Buna göre sunulması gereken belgelerden biri, konkordato ön projesidir. Ön proje, mahkemeye başvuru anındaki şekliyle sabit ve değişmez bir nitelik taşımamakta; aksine, konkordato süreci içerisinde komiserin tespit ve değerlendirmeleri doğrultusunda zamanla gelişen, revize edilen ve olgunlaşan dinamik bir belge niteliği arz etmektedir. Son şeklini alan proje, alacaklılar toplantısında, alacaklıların oylamasına sunulur. İİK m. 302/3'de öngörülen çoğunlukla kabul edilen projenin tasdik edilmesi için asliye ticaret mahkemesine başvurulur.

Konkordato projesinin tasdik edilebilmesi için gerekli şartlar, İİK m. 305/1'de düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra İİK m. 305/2 ile mahkemenin, konkordato projesini yetersiz bulması hâlinde kendiliğinden veya tarafların talebi üzerine gerekli düzeltmelerin yapılmasını isteyebileceği hususuna yer verilmiştir. Anlaşılabacağı üzere konkordato

projesinin yeterli olup olmadığına noktasında, mahkemenin takdir yetkisi bulunmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, konkordato projesi yetersiz görülürse mahkemenin, projeye müdahale etme yetkisi doğar. Dolayısıyla projesinin yetersizliğine sebep olan hâllerin belirlenmesi önem arz etmektedir. Ancak bu hâlleri net bir şekilde belirlemek mümkün değildir. Zira “projenin yetersizliği” geniş bir kavram olup, belirsizlik içermektedir². Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, mahkeme projenin yeterli olup olmadığını yalnızca teklif edilen oran bakımından inceleyebilir. Bunun haricinde, projenin esas ve içeriğine ilişkin bir inceleme mahkemenin görevi dışında kalır³.

İleri sürülen başka bir görüşe göre ise projenin yetersizliği çerçevesinde mahkeme tarafından incelenebilecek hususlar bu kadar dar yorumlanmamalıdır⁴. Kanun koyucu, İsviçre Hukuku’nda kullanılan “*tamamlayabilir*” ifadesi yerine “*düzeltilmenin yapılmasını isteyebilir*” ifadesine yer verdiği için hâkimin daha geniş bir müdahale yetkisi vardır⁵. Dolayısıyla mahkemenin, projenin yeterli olup olmadığına ilişkin incelemesi konkordato projesinde teklif edilen oran ile sınırlı değildir⁶.

Kanaatimizce de projenin yetersiz olması çok dar yorumlanmamalıdır. Vade ve tenzilatın uygun olmaması, borçların ödenmesine ilişkin yöntemler⁷, konkordato hükümlerinin uygulanmasına dair olan kısımlardaki eksiklikler⁸ bu kapsamda değerlendirilebilir. Nitekim mahkemenin, projenin yetersizliği bakımından yalnızca

² Yardımcı (n 1) 906.

³ Serdar Kale, ‘7101 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflas Dışı Konkordato’ (2018) 5(1) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 213, 254.

⁴ Yardımcı (n 1) 906. Konkordato projesinin yetersiz olabileceği hâllere ilişkin örnekler için bkz. Sema Taşpınar, ‘Adi Konkordato Hakkında İcra ve İflâs Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler’ (2003) 22(2) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 49, 80; Mahmut Coşkun, *Konkordato ve İflas* (3. Baskı, Seçkin Yayınları 2024) 281.

⁵ Ali Cem Budak ve Serdar Kale, ‘Madde 305 Konkordatonun Tasdiki Şartları’ içinde Bilgehan Yeşilova (edt), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayınları 2023) 613; İbrahim Aşık, Yakup Oruç, Ozan Tok, Ömer Faruk Saçar ve Recep Aşit, *İcra ve İflâs Hukuku* (3. Baskı, Seçkin Yayınları 2024) 727.

⁶ Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 613.

⁷ Orhan Eroğlu, *Uygulamada Konkordato* (5. Baskı, Seçkin Yayınları 2023) 332 dn. 606; Emsalgül Doğan, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2020) 256. Doktrinde Taşpınar, konkordatonun tasdik edilmesi ile proje uygulanmaya başladığı zaman ortaya çıkabilecek eksikliklerin de yetersizlik çerçevesinde değerlendirilerek, düzeltilebileceğini belirtmektedir (Taşpınar (n 4) 80).

⁸ Yardımcı (n 1) 906.

teklif edilen oranı inceleyebileceği hususu kabul edilirse İİK m. 305/2'deki düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç da olmazdı. Zira teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması, İİK m. 305/1, b'de tasdik şartı olarak yer almaktadır. Teklif edilen oran da mahkemece bu kapsamda incelenecektir. Dolayısıyla projenin yetersizliği çok sınırlı bir alanda değil, her somut olaya göre değerlendirilmelidir. Örneğin, borçların ödenmesi için borçlunun, ticari faaliyetten sağlayacağı kazanç haricinde, bazı malları satılarak da borçların ödenmesine tahsis edilmesi ve projede bu yönde değişiklik yapılması istenebilir⁹.

Projenin yetersiz olması sebebiyle mahkemenin müdahale etme yetkisinin doğduğu hâlleri genel olarak tespit edebilmek için uygulamada sıklıkla ortaya çıkan uyumsuzlıklardan hareket edilebilir. Buna göre, konkordato projesinin tasdik şartlarına aykırı olması, projenin adil ve dengeli ödeme planı içermemesi ve taraflar arasındaki menfaat dengesini bozması şeklinde bir sınıflandırma yapılabilir.

B. Konkordato Projesinin Tasdik Şartlarına Aykırılık Teşkil Etmesi

1. Genel Olarak

Konkordato projesinin tasdik edilebilmesi için tasdik şartlarının hepsinin bir arada olması gerekir¹⁰. Tasdik şartlarından birisi dahi eksik olursa konkordato projesi tasdik edilemez¹¹. Tasdik şartları İİK m. 305/1'de tek tek sayılmış olup, İİK m. 305/2 ile projenin yetersiz olmaması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda konkordato projesinin yeterli olması da bir tasdik şartı olarak kabul edilebilir mi? Doktrinde ileri sürülen bir

⁹ Eroğlu (n 7) 332 dn. 606; Doğan (n 7) 256.

¹⁰ Baki Kuru, *İflâs ve Konkordato Hukuku* (1. Baskı, Sevinç Matbaası 1971) 475; Süha Tanrıver ve Adnan Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 1996) 74; Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 599, 611; Doğan (n 7) 84; M. Serhat Sarısözen, *Konkordato* (6. Baskı, Yetkin Yayınları 2024) 588.

¹¹ Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz ve Emel Hanağası, *İcra ve İflâs Hukuku* (8. Baskı, Yetkin Yayınları 2022) 720; Tanrıver ve Deynekli (n 9) 139; Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 616; Kale (n 3) 253.

görüŖe göre, İİK m. 305/2 doğrultusunda konkordato projesinin yeterli olması da bir tasdik şartı olarak nitelendirilebilir¹².

İİK m. 305/1 ile konkordato projesinin tasdiki için gerekli olan şartlar belirtilirken, “projenin yeterliliğı” açıkça tasdik şartları arasında belirtilmemiştir. Bu durum, ilk bakışta “yeterlilik” unsurunun tasdik şartı değilmış gibi algılanmasına yol açabilir. Ancak hemen ardından gelen İİK m. 305/2, hâkime “tasdik şartlarının bulunması hâlinde dahi projenin yeterli olup olmadığını değerlendirme” yükümlülüğü yüklemektedir. Dolayısıyla İİK m. 305 ile tasdik şartlarının varlığı ve projenin yeterliliğinin ayrıca değerlendirilmesi (İİK m. 305/2) şeklinde olmak üzere iki aşamalı bir denetim öngörölmüştür. Bu ikinci aşama, kanun koyucunun amacına göre bir “tamamlayıcı değerlendirme” değil, tasdik kararı verilip verilmeyeceğini belirleyecek esaslı bir kriterdir. Konkordatonun temel amacı, borçlunun mali durumunun alacaklılar bakımından en elverişli biçimde yeniden yapılandırılmasıdır. Bu hedefin gerçekleşebilmesi için projenin gerek ekonomik olarak uygulanabilir gerek alacaklıların tatminini makul düzeyde sağlayabilir gerekse de sürdürülebilir ve gerçekçi olması gerekir. Bu nitelikleri taşımayan bir proje, şeklen tüm tasdik şartlarını sağlasa dahi konkordatonun sosyal ve ekonomik fonksiyonunu yerine getiremez. Sonuç olarak, “yeterlilik”, maddenin lafzında ayrı sayılmasa da tasdikin özüyle bağlantılı maddi bir şart olarak değerlendirilmelidir.

Konkordatonun tasdik şartlarında bir eksiklik olması hâlinde, mahkeme İİK m. 305/2 doğrultusunda bu eksikliğin giderilmesini isteyebilir mi? Bu soruya cevap verebilmek için tasdik şartları bakımından ayrı ayrı bir değerlendirme yapılması gerekir. İİK m. 305/1, c ve d bakımından sırasıyla projenin İİK m. 302’de öngörölen çoğunlukla kabul edilmesi ve belirtilen alacakların teminata bağlanması gerekir. Söz konusu şartlar, borçlunun sunduğı konkordato projesinin içeriğı ile doğrudan ilgili değildir. Bu şartların, konkordato projesinin yetersizliğı ile bir bağlantısı da bulunmamaktadır. Dolayısıyla İİK m. 305/1, c veya d bakımından bir eksiklik varsa mahkeme düzeltme yapılmasını

¹² Taner Emre Yardımcı, ‘Konkordatonun Bağlayıcılığını Sonlandırmak Üzere Yapılan Başvurunun Hukuki Niteliğı’ (2021) 16(201-202) Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Faköltesi Dergisi 903, 905.

isteyemez. Bu şartlarda bir eksiklik olması hâlinde, tasdik talebinin mahkeme tarafından reddedilmesi gerektiği kanaatindeyiz¹³.

İİK m. 305/1, e’de ise tasdike ilişkin yargılama giderleri ile konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken harcın, mahkeme veznesine depo edilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Bu husustaki bir eksiklik doğrudan ret sebebi olarak değerlendirilip, tasdik talebi reddedilmeli midir? Yoksa hâkim, eksikliğin giderilmesi için Hukuk Muhakemeleri Kanunu¹⁴ (HMK m. 88; m. 120/2) uyarınca, borçluya süre vermeli midir? İİK m. 305/1, e’de öngörülen miktarın mahkeme tarafından hesaplanıp, bunun depo edilmesi için borçluya kesin bir süre verilmelidir. Bu miktar, verilen süreye rağmen eksik ya da hiç yatırılmamış ise HMK kapsamında, mahkeme tarafından borçluya ayrı bir süre verilmemelidir. Zira yargılama giderleri ile harcın depo edilmesi, İİK m. 305/1, c ve d’de olduğu gibi projeye yönelik değil, prosedüre ilişkin bir şarttır. Dolayısıyla bu noktadaki bir eksiklikte de tasdik talebi mahkeme tarafından reddedilmelidir. İİK m. 305/1, a ve b’de öngörülen diğer tasdik şartları bakımından ise ayrıca bir değerlendirme yapılmalıdır.

2. Konkordato Projesinin İİK m. 305/1, a ve b’ye Aykırı Olması

İİK m. 305/1, a ile adi konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı durumunda alacaklıların eline geçebilecek miktardan fazla olması gerektiği düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyle hedeflenen, konkordato ile alacaklıların iflâstan daha kötü bir duruma düşmesine engel olmaktır¹⁵. Konkordato projesi, alacaklıların menfaatine en uygun şekilde hazırlanmışsa mahkeme projeyi tasdik etmelidir¹⁶. Örneğin, proje ile ödenmesi teklif edilen tutardan daha fazla ödeme yapılamayacağı, bu tutarın da iflâs tasfiyesi sonucunda elde edilecek tutardan fazla olması durumunda alacaklıların

¹³ Doktrinde Yıldırım/Deren Yıldırım, borçlunun yeterli teminat göstermemesi durumunda mahkemenin İİK m. 305/2 kapsamında teminatın yükseltilmesini isteyebileceğini belirtmektedir (Mehmet Kâmil Yıldırım ve Nevhis Deren Yıldırım, *İcra ve İflas Hukuku* (8. Baskı, Beta Yayınları 2021) 634 dn. 127.

¹⁴ Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Kanun Numarası: 6100, Kabul Tarihi: 12.01.2011, RG 04.02.2011/27836.

¹⁵ Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) s. 601.

¹⁶ Ibid 602.

menfaatine uygun bir projenin varlığından söz edilebilir¹⁷. Projede alacaklıların menfaatine aykırı bir husus için somut olayın özelliğine göre, mahkeme, İİK m. 305/2 doğrultusunda müdahale yetkisini kullanabiliyorsa; bu aykırılığın düzeltilmesini isteyebilir¹⁸. Bu kapsamda düzeltme, alacaklıların en hızlı ve en yüksek tutarda alacaklarına kavuşmasını sağlamaya yönelik olmalıdır¹⁹.

İİK m. 305/1, b ile teklif edilen tutarın, borçların kaynakları ile orantılı olması gerektiği düzenlenmiştir. Teklif edilen tutarın, borçlunun kaynakları ile orantılı olmaması durumunda, İİK m. 305/2 doğrultusunda mahkemenin düzeltme isteyip isteyemeyeceği her somut olay çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bir husustur. Bu noktada borçlunun sahip olduğu aktif ve pasif malvarlığına göre bir kıyaslama yapılmalıdır.

Kimi durumlarda borçlunun aktifi, pasifinden oldukça fazla olabilir. Bu durumda İİK m. 305/2 kapsamında bir değerlendirmeye geçmeden önce borçlunun sıfatı bakımından bir ayırım yapılmalıdır. Aktifi, pasifinden oldukça fazla olan borçlu, gerçek kişi veya tüketici ise mahkemenin, İİK m. 305/2 doğrultusunda talep edeceği düzeltmelerle projenin orantılı hale geleceğinden söz edilemez. Örneğin, gerçek kişi veya tüketici olan borçlunun, malvarlığının aktif kısmı, pasif kısmının birkaç katı kadar yüksek ise borçlu konkordatoya başvurmamalıdır²⁰. Zira borçlunun, konkordato ile vadelenen ödemelerine başlayacağı zamana kadar enflasyonist ortamda aktifi sürekli artacakken, alacaklılarına geç ve parça parça kavuşan alacaklılar ise haksızlığa uğrayacaktır. Dolayısıyla İİK m. 305/1, b doğrultusunda tasdik talebi doğrudan reddedilmelidir²¹. Ancak borçlu, iflâsa tabi şahıslardan özellikle de likidite krizinde olan bir sermaye şirketi ise tasdik talebi doğrudan reddedilmemelidir. Zira bu durumda, mühlet

¹⁷ Bu yöndeki bir karar için bkz. İstanbul 45. BAM, 684/379, 08.03.2023: (<https://www.lexpera.com.tr>).

¹⁸ İİK m. 305/1, a bakımından tasdik talebi doğrudan reddedilmemeli, mahkeme İİK m. 305/2 doğrultusunda bir değerlendirme yapmalıdır (Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 606; Murat Yavaş ve Pınar Daşlıçay, *Konkordatonun Tasdiki ve Tasdik Olunan Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları* (1. Baskı, Seçkin Yayınları 2024) 75, 158).

¹⁹ Eroğlu (n 7) 51 dn. 45.

²⁰ Sümer Altay ve Ali Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku* (5. Baskı, Vedat Kitapçılık 2019) 131.

²¹ Doktrinde Altay/Eskiocak, bu durumda İİK m. 305/2 gereğince projede düzeltme yoluna gidilebileceğini savunmaktadır (Altay ve Eskiocak (n 17) 132).

aşamasına derhal geçilecek olup, likidite krizinin aşılması için bir zamana ihtiyaç vardır. Bu noktada tenzilat konkordatosu değil, vade konkordatosu önem kazanmaktadır.

Kimi durumlarda ise borçlu, pasifini daha makul bir düzeyde karşılayacak aktife sahip olup; ödemeyi hemen yapabilecek güçte olmayabilir²². Bu durumda ise teklif edilen tutarın, borçların kaynakları ile orantılı olmadığı gerekçesi ile konkordato talebi doğrudan reddedilmemelidir. Mahkeme, müdahale yetkisini kullanarak, düzeltme yapılmasını istemelidir²³. Yargıtay bir kararında, ödemesiz dönem ve uzun vadenin, konkordatonun amacından saparak; onu finansman aracı hâline getireceğini ifade etmiştir. İİK m. 305/2'ye göre projenin düzeltilebilir olup olmadığı hususunda hiçbir değerlendirme yapmayarak, konkordato projesinin tasdik talebinin reddedilmesi gerektiği belirtmiştir²⁴.

Pasifi, aktifinden fazla olmayan -borca batık olmayan- borçlu, tenzilat konkordatosu talep etmiş²⁵ ancak olay kapsamında tenzilat gerekmiyorsa mahkeme, tasdik talebini reddetmeden önce İİK m. 305/2 doğrultusunda düzeltme yapılmasını istemelidir²⁶. Yargıtay da bir kararında, borca batık olmayan borçlunun tenzilat talebinin, İİK m. 305/2 doğrultusunda değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir²⁷. Yargıtay başka bir kararında ise borca batık olmayan borçlunun, tenzilat talebi bakımından İİK m. 305/2'ye göre bir değerlendirmede bulunmamıştır. Teklif edilen tutarın, borçlunun

²² Kuru (n 9) 415.

²³ İlhan E. Postacıoğlu, *Konkordato* (2. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1965) 93; Kuru (n 9) 415 dn. 25; Necmeddin M. Berkin, *İflâs Hukukunda Konkordato* (1. Baskı, İsmail Akgün Matbaacılık 1949) 86; Hakan Pekcanitez ve Güray Erdönmez, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkorda* (1. Baskı, Vedat Kitapçılık 2018) 138; Hakan Albayrak, *İflâs Dışı Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2020) 72; Yavaş ve Daşlıçay (n 15) 158; Doğan (n 7) 256; Mesut Köksoy, *Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının Etkileri* (1. Baskı, Adalet Yayınları 2022) 65.

²⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 1044/71, 07.02.2024. Aynı yönde bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 1045/139, 28.02.2024: (<https://www.lexpera.com.tr>).

²⁵ Borca batık olmayan borçlunun da tenzilat konkordatosu talep edebileceği hakkında bkz. Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 606; Cemal Fazıl Karakaş, 'Borca Batık Olmayan Borçlunun Tenzilat Konkordatosu İstemi ve Seçenekli Konkordato Projesi' (2020) 16(47) *Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi* 767, 789. Aksi yöndeki görüş için bkz. Köksoy (n 20) 49.

²⁶ Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 606; Yavaş ve Daşlıçay (n 15) 67; Eroğlu (n 7) 51 dn. 45.

²⁷ Yargıtay 6. HD, 2076/4779, 17.10.2022: (<https://www.lexpera.com.tr>).

kaynakları ile orantılı olmayacağından hareketle tasdik talebinin reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir²⁸.

Borçlunun aktifinin, pasifini karşılamadığı durumda ise karşıladığı orana göre İİK m. 305/1, a'da gözetilip, bir değerlendirme yapılarak; mahkeme, projenin İİK m. 305/2 doğrultusunda düzeltilmesini isteyebilir. Aynı doğrultuda Adana Bölge Adliye Mahkemesi de borcun %90'lık kısmının karşılanabileceği bir olayda, bir yıl ödemesiz dönemin ve dört yıla yayılan vadenin uzunluğu sebebiyle mahkemenin, İİK m. 305/2 doğrultusunda düzeltme istemesi gerektiğini belirtilmiştir²⁹.

Borçlunun aktif ve pasif malvarlığı bakımından bir değerlendirme yapılırken, İİK m. 305/1, b doğrultusunda beklenen haklar varsa bunun dikkate alınıp alınamayacağına, alınacak ise ne kadarlık bir kısım olacağına mahkeme karar verecektir. Beklenen hakkın elde edilememesi durumunda, nakit açığı ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla bunu garanti altına alacak sermaye taahhüdü ya da benzeri bir nakit kaynak da bildirilmelidir. Ayrıca beklenen haktan kaynaklı gelirin, konkordatodaki borçları ödemeye elverişli olması dolayısıyla orantılılığı sağlaması gerekir. Aksi hâlde mahkeme, beklenen hakkın dikkate alınmamasına karar vermelidir. Bu durumda mahkeme, beklenen hakkı garanti altına alacak kaynak da bildirilmemişse alacaklıların aleyhine bir durum ortaya çıkacağından, İİK m. 305/2 doğrultusunda düzeltme istemeyip, tasdik talebini reddetmelidir.

Son olarak belirtmek gerekir ki mahkeme tasdik şartlarını belirlerken bilirkişi incelemesine gidebilir³⁰. Yargıtay da bir kararında, tasdik şartları bakımından bilirkişi incelemesine gidilmesinin zorunlu olduğunu belirtmiştir³¹. Bu durum, bilhassa teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olup olmadığı bakımından aktif ile pasifin belirlenmesi ve oranlanması için gereklidir³². Ayrıca mahkeme, beklenen hakkı dikkate

²⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 497/486, 02.10.2024. Aynı yönde bkz. İzmir 17. BAM, 875/1520, 13.09.2024: (<https://www.lexpera.com.tr>).

²⁹ Adana 9. BAM, 1682/1534, 29.12.2023: (<https://www.lexpera.com.tr>).

³⁰ Kuru (n 9) 463 dn. 187; Tanrıver ve Deynekli (n 9) 70; Doğan (n 7) 228.

³¹ "... tasdik şartları yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılarak varılacak uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken..." Yargıtay 19. HD 3031/5573, 25.05.2006: (<https://www.lexpera.com.tr>).

³² Kuru (n 9) 466 dn. 195; Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 603.

alacaksa buna ilişkin inceleme gerekli kıldığı takdirde bilirkişiye başvurabilir. Mahkeme, bilirkişi raporuna istinaden, İİK m. 305/2 doğrultusunda müdahale yetkisini daha sağlıklı bir şekilde kullanabilecektir.

3. Borçlunun Dürüstlük Kuralına Aykırı Davranışta Bulunması

Konkordatonun tasdik şartlarının düzenlendiği (önceki düzenleme) İİK m. 298’de borçlunun dürüst olması da bir tasdik şartı olarak yer almaktaydı. İİK’da, 4949 sayılı Kanun ile yapılan değişikik neticesinde, konkordato mühleti verilmesi ile konkordatonun tasdik edilmesi için borçlunun dürüst olmasına ilişkin şart kaldırılmıştı³³.

İİK’da tasdik şartlarının düzenlendiği (şu anki düzenleme) İİK m. 305’de dürüstlük koşulu yer almamaktadır. Ancak bu durum, borçlunun konkordatonun tasdikinden önceki süreçte dürüstlük kuralına aykırı davranışlar sergileyebileceği anlamına gelmez. Öte yandan dürüstlük kuralı konkordato tasdik edildikten sonra, İİK m. 308/e veya f çerçevesinde konkordatonun feshedilebileceğinden hareketle yalnızca bu aşamada dikkate alınabilecek bir kural olduğu sonucuna da varılamaz³⁴. Dolayısıyla borçlu, konkordato tasdik edilinceye kadar ki süreçte dürüstlük kuralına aykırı olan davranışlar sergilemişse tasdik yargılamasında mahkeme bunu kendiliğinden dikkate almalıdır³⁵.

Dürüstlük kuralına aykırı davranış, konkordato projesinin içeriğini etkileyecek bir niteliğe sahip olabilir. Örneğin, borçlu, alacaklıların bir kısmı ile anlaşarak, borçlarını olduğundan daha fazla gösterebilir³⁶. Bu durum, diğer alacaklıların projeye elde edeceği alacak miktarının olduğundan daha az görünmesine sebep olabilir. Başka bir örnek

³³ Bu konuda bkz. Levent Börü, ‘Borçlunun Mali Durumunun İyileşme Ümidi Olmadığının Açıkça Anlaşılması Durumunda Konkordato Mühleti Kaldırılarak İflasına Karar Verilmesi Gerektiğine İlişkin İsviçre Federal Temyiz Mahkemesi Kararı Üzerine Bazı Değerlendirmeler’ (2020) 16(46) Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi 515, 529; Taşpınar (n 4) 77.

³⁴ Börü, ‘Konkordato Mühleti’ (n 31) 530; Süha Tanrıver, ‘4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Adi Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi’ (2004) 17(51) TBBD 67, 87; Eroğlu (n 7) 410.

³⁵ Börü, ‘Konkordato Mühleti’ (n 31) 530; Tanrıver, ‘Adi Konkordato’ (n 31) 87; Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 600; M. Serhat Sarısözen, ‘Konkordatoda Dürüstlük Koşuluna Genel Bir Bakış’ (2023) 9(18) Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 207, 215.

³⁶ Eroğlu (n 7) 409.

olarak, borçlunun mallarını saklayıp, aktifini olduğundan az göstermesi böylece aktif-pasif oran dengesini etkilemesi verilebilir.

Konkordato projesinin içeriğini etkileyen dürsütlük kuralına aykırı bu davranışların varlığını tespit eden mahkeme, İİK m. 305/2 kapsamında müdahale yetkisini kullanarak, düzeltme yapılmasını isteyemez. Bu durumda, tasdik talebi mahkeme tarafından reddedilmelidir³⁷.

C. Konkordato Projesinin Adil ve Dengeli Bir Ödeme Planı İçermemesi

Konkordato, alacaklılar arasında eşitlik ilkesine dayalı olarak yürütülen bir süreçtir³⁸. Alacaklılar arasında mutlak eşitliğin sağlanması şart olmayıp³⁹, önemli olan adil ve dengeli bir ödeme planı yapılmasıdır⁴⁰. Eşitlik ile mutlak eşitlik hedeflenmesi de ödeme planı ile bazı alacaklılara ayrıcalık tanınmamalıdır⁴¹. Yargıtay da eşitlik ilkesi ile amaçlanan mutlak eşitlik olmasa da bazı alacaklılara ayrıcalık tanıyan bir projenin bu ilkeyi ihlal edebileceğine vurgu yapmıştır⁴². Zira böyle bir konkordato projesinin, adil ve dengeli ödeme planı içerdiğinden bahsedilemez⁴³.

³⁷ Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5)600.

³⁸ Levent Börü, *İflâs Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2023) 108; Murat Atalı, İbrahim Ermenek ve Ersin Erdoğan, *İcra ve İflâs Hukuku* (6. Baskı, Yetkin Yayınları 2022) 638; Yavaş ve Daşlıçay (n 15) 76; Karakaş (n 23) 793.

³⁹ Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 36) 638; Karakaş (n 23) 794.

⁴⁰ Yavaş ve Daşlıçay (n 15) 76.

⁴¹ L. Şanal Görgün, Levent Börü ve Mehmet Kodakoğlu, *İcra ve İflâs Hukuku* (4. Baskı, Yetkin Yayınları 2023) 636.

⁴² “Öte yandan, konkordato kurumunun en önemli işlevlerinden birisi alacaklılar arasında eşitliği sağlama esasına dayanmasıdır. Böylece borçlunun projesinin tasdik edilmesi halinde proje sorunsuz bir şekilde hayata geçerse alacaklılar aynı oranda tatmin olacak ancak risk ortaya çıkarsa riske de birlikte katlanacaklardır. Eşitlik prensibiyle amaçlanan mutlak eşitlik olmasa da ilkesel olarak bazı alacaklıların ayrıcalıklı görünmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Ancak, mahkemece tasdikine karar verilen projede bu ilkeyi ihlal edecek uygulamalar vardır. Alacaklıların bir kısmına iş karşılığı taşınmaz verilmesi ve bir kısım protokollerle ödeme yapılmasının öngörülmesi alacaklılar arasında eşitliği bozacağı gibi davacı borçlunun bilanço dengesine de zarar verebilir.” Yargıtay 6. HD, 3850/1354, 14.03.2022: (<https://www.lexpera.com.tr>).

⁴³ İlk derece mahkemesi, Yargıtay’ın bozma kararına karşı borçlu ile protokol ve benzeri şekilde anlaşma belgesi imzalayan alacaklılar için anlaşma belgesine göre ödeme yapılacağını belirterek, direnme kararı vermiştir (Bakırköy 1 Asliye Ticaret Mahkemesi, 377/541, 26.05.2022: (<https://emsal.uyap.gov.tr/>)).

Borçlunun genellikle birden çok farklı miktarda borca sahip olması adil ve dengeli olmayan ödeme planına sebep olmaktadır. Bu durum özellikle küçük ve büyük miktardaki alacakların ödenmesi noktasında ortaya çıkmaktadır⁴⁴. Doktrinde vade bakımından alacaklılar arasında farklı uygulamaların yapılabileceği ileri sürülmektedir⁴⁵. Önemli olan, alacaklılara farklı miktarda ödeme yapılmamasıdır⁴⁶. Örneğin, alacakları, 5.000 TL ile 5.000.000,00 TL olan alacaklılara otuz altı aylık vade ile ödeme yapılacağını öngören bir proje, alacağı 5.000 TL olanlar bakımından adil değildir⁴⁷. Bu kapsamda, alacakların eşit vadede ödenmesi öngörülmeyerek, projede ilk taksitin 5.000 TL olarak belirlenmesi, sonraki taksitler bakımından ise arttırma yapılması eşitlik ilkesini ihlal etmeyecektir⁴⁸. Yargıtay ise alacak miktarlarına göre bir sınıflandırma yapılarak, vade ve ödeme şartlarının tayin edilmesinin eşitlik ilkesine aykırı olacağını belirtmektedir⁴⁹.

Küçük ve büyük miktardaki alacakların ödenmesi bakımından farklı vadenin öngörülebilecek olması ödeme dönemlerinin ayrı zamanlarda başlayabileceği anlamına gelmemelidir. Daha açık bir ifadeyle alacak miktarları gözetilerek, bazı alacaklar için ödemelerin hemen başlaması, diğer alacaklar için ise ödemesiz dönem öngörülmekle, bu süre sonunda ödemelerin başlayacak olması eşitlik ilkesini ihlal eder⁵⁰. Yargıtay da 35.000 TL'nin altındaki alacakların 31.05.2021, 35.000 ile 100.000 arasındaki alacakların 31.05.2022 ve 100.000 TL üzerinde alacağı bulunanların 30.03.2023 tarihi itibarıyla

⁴⁴ Börü, *Alacaklılar Toplantısı* (n 36) 118.

⁴⁵ Karakaş (n 23) 794.

⁴⁶ Börü, *Alacaklılar Toplantısı* (n 36) 118.

⁴⁷ Ibid 119.

⁴⁸ Ibid 118, 199. Büyük miktardaki alacaklar karşısında küçük miktardaki alacakların korunması sonucunu doğuran uygulamaların eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmeyeceği şeklindeki görüş için bkz. Yavaş ve Daşlıçay (n 15) 83.

⁴⁹ "... tasdik edilen konkordato projesinde davacı şirketten düşük oranda alacağı bulunan ile yüksek oranda alacağı bulunan alacaklılar arasında ayırım yaratacak şekilde bir ödeme planı öngörüldüğü ve eşitlik ilkesine aykırı davranıldığı ..." Yargıtay 6. HD, 3467/1994, 11.04.2022: (<https://legalbank.net>). Aynı yönde bkz. Yargıtay 6. HD, 3497/1768, 30.03.2022: (Coşkun, *Konkordato* (n 4) 288).

⁵⁰ Aksi yöndeki görüş için bkz. Karakaş (n 23) 797.

ödeneyeceği şeklindeki bir projenin, eşitlik ilkesini ihlal ettiği için adil ve dengeli olmadığını belirtmiştir⁵¹.

Adil ve dengeli bir ödeme planı bakımından değerlendirilmesi gereken bir diğer husus, ana para hariç faiz ve fer'ilerin ödenmeyeceğinin kararlaştırılmasıdır. Doktrinde isabetli olarak ileri sürülen bir görüşe göre, faizlerin ödenmeyecek olması, geçici mülhletten önce işlemiş faizleri de kapsadığı takdirde eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edecektir⁵². Zira her alacak bakımından faiz oranı ve süresi farklılık arz edeceğinden, faiz miktarları arasında büyük farklılıklar ortaya çıkabileceği için adil ve dengeli bir ödeme planından bahsedilemeyecektir. Yargıtay ise ana para haricinde faiz ve diğer tüm fer'ilerin ödenmeyeceğinin kararlaştırılmasının, tenzilat konkordatosunun tipik bir örneği olduğundan hareketle eşitlik ilkesini ihlal edilmediğine karar vermiştir⁵³.

Konkordato projesinin, adil ve dengeli bir ödeme planı içermemesi sebebiyle eşitlik ilkesine aykırı olması mahkemenin müdahale yetkisi ile giderilebilecek bir eksikliktir. Mahkeme, İİK m. 305/2 doğrultusunda gerekli düzeltmenin yapılmasını isteyerek, konkordato projesinin hakkaniyete uygun ve adil bir duruma getirilmesini sağlayabilir⁵⁴. Yargıtay da eşitlik ilkesini ihlal eden konkordato projesine, İİK m. 305/2 doğrultusunda mahkemenin müdahale edebileceğine karar vermiştir⁵⁵.

D. Konkordato Projesinin Taraflar Arasındaki Menfaat Dengesini Bozması

Konkordato projesi ile borçlu ve alacaklılar arasındaki menfaat dengesinin gözetilip gözetilmediği her somut olay çerçevesinde belirlenmesi gereken bir husustur.

⁵¹ Yargıtay 15. HD, 1209/569, 02.03.2021: (<https://legalbank.net>).

⁵² Coşkun, *Konkordato* (n 4) 247 dn. 174.

⁵³ "... Bölge Adliye Mahkemesince, projede yer alan "Alacakların ana para hariç faiz ve fer'ilerinden vazgeçeceklerine" dair hükmün konkordatonun eşitlik prensibine aykırı görülmesi ve salt bu gerekçeyle ilk derece mahkemesi kararı kaldırılarak, konkordatonun tasdiki talebinin reddine karar verilmesi doğru olmamıştır." Yargıtay 6. HD, 125/5463, 24.11.2022: Coşkun, *Konkordato* (n 4) 249. Aynı yönde diğer bir karar için bkz. Yargıtay 6. HD, 1151/4486ü 03.10.2022: Coşkun, *Konkordato* (n 4) 253.

⁵⁴ Süha Tanrıver, 'İflâs Dışı Konkordatoya İlişkin Güncel Sorunlar ve Bazı Değerlendirmeler' (2009) *Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII* 255, 280; Kale (n 3) 253.

⁵⁵ Yargıtay 6. HD, 5312/557, 13.02.2023; 3486/807, 16.02.2022: (<https://legalbank.net>).

Zira her borçlunun, borç miktarı, alacaklı sayısı ve ödeme gücü birbirinden farklılık arz etmektedir.

Taraflar arasındaki menfaat dengesinin bozan ve uygulamada da sıklıkla rastlanılan bir husus olarak, konkordato projesinde “ödemesiz dönem” öngörülmesi örnek verilebilir. Ödemesiz dönem ile konkordatonun tasdik kararından veya bunun kesinleşmesinden sonraki zamanda ödeme planının devreye girmesi bir süre daha ertelenmektedir. Ödeme planı ancak ödemesiz dönem kapsamında tanınan süre bittikten sonra devreye girebilir.

Ödemesiz dönem ile menfaat dengesinin bozulup bozulmadığı her somut olay çerçevesinde değerlendirilmelidir. Dolayısıyla ödemesiz dönemin öngörülmesi doğrudan doğruya taraflar arasındaki menfaat dengesini bozucu bir etki taşımamaktadır. Ödemesiz dönemin uzun bir süreye yayılması, borçlunun konkordato süreci boyunca oldukça uzun bir süreden yararlandığı dikkate alındığında⁵⁶ menfaat dengesini alacaklı aleyhine bozan bir etki taşıyabilir⁵⁷. Ancak somut olayda, iflâs hâlinde tasfiyenin tatil edilmesi veyahut projedekinden oldukça az bir miktar alınması gibi durumlar söz konusuysa menfaat dengesinin alacaklı aleyhine bozulduğu da söylenemez. O hâlde, ödemesiz dönem ile mevcut tüm durumlar birlikte değerlendirilerek, menfaat dengesinin bozulup bozulmadığına ilişkin bir sonucuna varılmalıdır.

Yargıtay, konkordatonun tasdik tarihinden itibaren bir yıllık ödemesiz dönem öngören konkordato projesinin, ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik koşullardan hareketle menfaat dengesini borçlu lehine bozduğunu belirtmiştir. Buradan hareketle de tasdik talebinin reddedilmesi gerektiğini ifade etmiştir⁵⁸. Yargıtay’ın taraflar arasındaki

⁵⁶ Geçici mühlet, İİK m. 287/4 doğrultusunda beş ayı bulabilir. Bu süre içinde kesin mühlete karar verilirse İİK m. 289/3 ile bir yıllık süre verilir. Kesin mühlet süresi de İİK m. 289/5 doğrultusunda altı aya kadar uzatılabilir. Mahkeme, konkordato hakkında, kesin mühlet içinde kararını veremeyecekse altı ay daha kesin mühlet hükümlerinin devamına karar verebilir. Sonuç olarak, konkordato tasdik edilene kadar yirmi dokuz ay gibi bir süre geçebilir.

⁵⁷ Doktrinde Yavaş/Daşılcay, konkordato projesinde ödemesiz dönem öngörülmesinin tek başına borçlu ile alacaklılar arasındaki menfaat dengesini bozmayacağı görüşündedir. İlgili görüş için bkz. Yavaş ve Daşılcay (n 15) 81.

⁵⁸ Yargıtay 6. HD, 4736/5597, 01.12.2022. Aynı yönde başka bir karar için bkz. Yargıtay 6. HD, 1668/4221, 19.09.2022: (<https://legalbank.net>).

menfaat dengesinin bozulması sebebiyle tasdik talebinin doğrudan reddedilmesi gerektiğine ilişkin kararına katılmak mümkün değildir. Konkordato projesinde, taraflar arasındaki menfaat dengesini bozan hususun, mahkemenin müdahalesi ile giderilebilecek bir eksiklik olduğu kanaatindeyiz. Bu kapsamda taraflar arasındaki menfaat dengesini bozan husus hakkında, mahkeme, İİK m. 305/2 doğrultusunda gerekli düzeltmenin yapılmasını isteyebilir⁵⁹.

II. MAHKEMENİN KONKORDATO PROJESİNE MÜDAHALE ETME YETKİSİNİN SINIRLARININ BELİRLENMESİ

A. Genel Olarak

İİK’ da 7101 sayılı Kanun ile değişikliğe gidilmeden önceki dönemde, mahkeme, konkordato teklifini yetersiz bulursa İİK m. 298 doğrultusunda kendiliğinden ya da talep üzerine gerekli gördüğü düzeltmeyi yapabiliirdi. 7101 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde, konkordato projesi yetersiz görülürse mahkemenin kendiliğinden ya da talep üzerine gerekli gördüğü düzeltmeyi yaptırabileceği düzenlenmiştir (İİK m. 305/2).

Mahkemenin, İİK m. 305/2 doğrultusunda konkordato projesinde yapılmasını istediği değişikliğin, alacaklıların lehine olması gerekip gerekmediği de ortaya koyulmalıdır. Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, mahkemenin projede isteyebileceği değişikliğin alacaklıların lehine olması gerektiğidir⁶⁰. Örneğin, projede uzun bir vadenin kısaltılmasına ilişkin bir düzeltme yapılması istenebilir⁶¹. Lehine düzeltme yapılabilecek alacaklıların, projede olumlu oy kullanmış olması şart değildir. Daha açık bir ifade ile konkordato projesi için olumlu oy kullanmış alacaklıların yanı sıra olumsuz oy kullanmış

⁵⁹ Börü, *Alacaklılar Toplantısı* (n 36) 115 dn. 211. Mahkemenin, proje kapsamında borçlu ile alacaklının menfaatlerini adil ve eşit ölçülerde dengelemesi gerektiğine ilişkin olarak bkz. Tanrıver, ‘Değerlendirmeler’ (n 53) 280. Yargıtay’ın, mahkemenin ödemesiz dönemlere müdahalesinin mümkün olduğu şeklindeki kararı için bkz. Yargıtay 6. HD, 3191/5419, 23.11.2022: (<https://legalbank.net>).

⁶⁰ Gönen Eriş, *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku* (1. Baskı, Aydın Yayınları 1991) 858; Pekcanıtez ve Erdönmez (n 20) 126.

⁶¹ Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 612; Görgün, Börü ve Kodakoğlu (n 39) 637; Eroğlu (n 7) 352.

ya da hiç oy kullanmamış alacaklıların lehine de düzeltme istenmesi mümkündür⁶². Mahkeme her ne kadar alacaklılar lehine düzeltme yapılmasını isteyebilse de borçluyu da gözetmelidir. Dolayısıyla mahkeme borçlunun ödeyemeyeceği, onu ekonomik olarak sarsacak nitelikte bir düzeltme de istememelidir⁶³. Doktrinde ileri sürülen diğer bir görüşe göre ise mahkemenin projede isteyebileceği değişiklik, alacaklıların lehine olmasından ziyade alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesini sağlayıcı bir nitelikte olmalıdır⁶⁴. Örneğin, projede öngörülen kısa bir vadenin gerçekleşme ihtimali düşükse bunun uzatılması ilişkin bir düzeltme yapılması istenebilir⁶⁵. Başka bir deyişle mahkemenin, vade oranını yükseltilmesini isteyerek, projeyi tasdik etmesi mümkündür.

B. Doktrinde İleri Sürülen Görüşler Çerçevesinde

Mahkemenin konkordato projesi kapsamında düzeltilmesini isteyeceği husus bakımından 7101 sayılı Kanunla yapılan değişiklik, müdahale yetkisinin sınırının ne olduğu konusunda farklı görüşlere yol açmıştır. Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, mahkeme, konkordato projesini bizzat düzeltebilir⁶⁶. Örneğin, konkordato projesinde ödeme teklifi %70 ise mahkeme başka bir oranda ödeme yapılmasına resen karar verebilir⁶⁷. Bu kapsamda mahkeme, projeyi düzelttiği haliyle birlikte tasdik kararına da eklemelidir⁶⁸.

Doktrinde ileri sürülen diğer bir görüşe göre ise mahkeme konkordato projesinde bizzat değişiklik yapamaz. Mahkeme ancak bu değişikliğin yapılmasını isteyebilir⁶⁹.

⁶² Eroğlu (n 7) 334; Yavaş ve Daşlıçay (n 15) 158. Özellikle konkordato projesini kabul etmeyen alacaklıların menfaati gerektiriyorsa mahkeme düzeltme yapılmasını isteyebilir. (Sarısözen, *Konkordato* (n 9) 615; Coşkun, *Konkordato* (n 4) 281; Talih Uyar, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri* (1. Baskı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2019) 126).

⁶³ Eroğlu (n 7) 352.

⁶⁴ Börü, *Alacaklılar Toplantısı* (n 36) 115 dn. 211.

⁶⁵ Ibid 115 dn. 211.

⁶⁶ Altay ve Eskiocak (n 17) 350; Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 612; Coşkun, *Konkordato* (n 4) 281; Mahmut Coşkun, *İcra ve İflas Kanunu Cilt-5* (7. Baskı, Seçkin Yayınları 2021) 6524; Efrail Aydemir, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma* (2. Baskı, Seçkin Yayınları 2019) 81.

⁶⁷ Coşkun, *Konkordato* (n 4) 281.

⁶⁸ Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 617.

⁶⁹ Arslan ve diğerleri (n 10) 720; Sarısözen, *Konkordato* (n 9) 616; Pekcanitez ve Erdönmez (n 20) 126, 138; Görgün, Börü ve Kodakoğlu (n 39) 636; Yıldırım ve Deren Yıldırım (n 11) 635; Albayrak (n 20)

Mahkeme, kabul edilen konkordato projesindeki koşullara doğrudan müdahale edemez⁷⁰. Bu noktada mahkeme yapılmasını istediği değişikliği ne ölçüde somutlaştırmalıdır? İleri sürülen bir görüşe göre, mahkeme, borçludan yalnızca projenin düzeltilmesini istemekle yetinmemeli, projede düzeltilmesi gereken hususlar için somut gerekçeler de sunmalıdır⁷¹. Örneğin, mahkeme, borçlunun teklifinin yetersiz olduğuna kanaat getirirse borçludan teklifini arttırmasını istemelidir⁷². Diğer bir görüşe göre ise mahkeme, konkordato komiserinin de görüşü doğrultusunda istediği değişikliği doğrudan tayin edebilmelidir⁷³. Örneğin, mahkeme, otuz altı ay olarak öngörülen vadenin, yirmi dört aya indirilmesi isteyebilir⁷⁴.

C. Yargı Kararları Çerçevesinde

1. Konuya İlişkin İlk Derece Mahkemesi ile Bölge Adliye Mahkemesi Kararları

Borçlular, geçici mühlet için sundukları ön projeden sonra konkordatonun gelişim süreci ile birlikte bu projeyi “revize proje” adı altında kısmen iyileştirmektedir⁷⁵. Bu proje mahkemenin ya da tarafların talebi üzerine İİK m. 305/2 kapsamında yapılacak düzeltme ile karıştırılmamalıdır. Bu düzeltme tasdik yargılamasından önce yapılmakta mahkemeye de tasdiki istenen projenin son hâli olarak sunulmaktadır. Zira konkordato projesi süreç içinde değiştirilerek, netleştirilebilecek ve ön projeden farklı olarak, komiserinde görüşüyle birlikte alacaklılar toplantısının başında farklı bir konkordato projesi

72; Yardımcı (n 1) 906; Eroğlu (n 7) 332 dn. 606; Uyar (n 63) 126; Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 36) 659, 694; Köksoy (n 20) 65.

⁷⁰ Pekcanitez ve Erdönmez (n 20) 138; Yıldırım ve Deren Yıldırım (n 11) 634 dn. 127.

⁷¹ Eroğlu (n 7) 334.

⁷² Pekcanitez ve Erdönmez (n 20) 138; Kale (n 3) 253; Sarısözen, *Konkordato* (n 9) 616; Albayrak (n 20) 72.

⁷³ Börü, *Alacaklılar Toplantısı* (n 36) 115, dn. 211.

⁷⁴ Ibid 115 dn. 211.

⁷⁵ Atalı, Ermenek ve Erdoğan (n 36) 641, 658. Ön projenin değişim aşamalarına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Albayrak (n 20) 69 vd.

sunulabilecektir⁷⁶. Bu son proje kapsamında da mahkeme ya da taraflar İİK m. 305/2'ye müracaat edebilecektir.

İlk derece mahkemeleri, borçlunun çoğu kez düzelterek sunduğu konkordato projesine genellikle bir müdahalede bulunmaksızın, tasdik şartlarının varlığına kanaat getirdikten sonra tasdik kararı vermektedir. Tasdik edilen konkordato projelerinin çoğunda ödemesiz dönem ve vade uzun bir zamana yayılmış durumdadır⁷⁷. Bunun yanı sıra bazı projelerde, ödemesiz dönemin tasdik kararının kesinleşmesiyle işlemeye başlayacağına ilişkin kayıtlar da söz konusudur⁷⁸.

İlk derece mahkemelerinin, İİK m. 305/2 doğrultusunda projeye müdahale yetkisini oldukça az kullandığı görülmektedir. Müdahale yetkisinin kullanıldığı hâllerde ise bunun sınırları aşılmaktadır. Zira ilk derece mahkemelerinin, düzeltmeyi borçluya yaptırmadığı doğrudan kendilerinin yaptığı görülmektedir. Borçlunun, bu düzeltme kapsamında ödeme gücüne düşüp düşmeyeceği gibi hususlar da dikkate alınmaksızın, kararın hüküm kısmında bizzat düzeltme yapma yoluna gidilmektedir⁷⁹.

⁷⁶ Ali Cem Budak ve Serdar Kale, *Konkordato Komiserinin Kontrol Listesi* (1. Baskı, Adalet Yayınları 2019) 23.

⁷⁷ "... bir yıllık ödemesiz süreden sonra (2022 Mart-2023 Aralık) dönemleri arasında 24 ay içinde 8 ödeme dönemi halinde (3 ayda bir eşit taksitlerle) faizsiz olarak ve ödemelere vade farkı, kur farkı, faiz vb. ekleme yapılmadan borçlu tarafından sunulan ödeme takvimi uyarınca ÖDENMESİNE..." Bakırköy 3 Asliye Ticaret Mahkemesi, 1312/166, 18.02.2021. Benzer yöndeki kararlar için bkz. Ankara 2 Asliye Ticaret Mahkemesi, 513/478, 06.08.2021; Ankara Batı Asliye Ticaret Mahkemesi, 194/280, 21.04.2021, 407/573, 14.07.2021; Karşıyaka Asliye Ticaret Mahkemesi, 378/470, 11.08.2021; Bakırköy 3 Asliye Ticaret Mahkemesi, 219/599, 01.07.2021; 547/531, 17.09.2020: (<https://emsal.uyap.gov.tr/>).

⁷⁸ Ankara 2 Asliye Ticaret Mahkemesi, 47/200, 26.03.2021. Aynı yönde bkz. Ankara Batı Asliye Ticaret Mahkemesi, 611/315, 17.05.2021: (<https://emsal.uyap.gov.tr/>).

⁷⁹ "Konkordato talep eden davacı DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI ELEKTRONİK TEKSTİL İNŞAAT VE İLETİŞİM HİZ.SAN.TİC.LTD. ŞTİ'nin ödeme planının mahkememizce İİK'nun 305/son fıkrası dikkate alınarak; ödemesiz döneminin ve taksit yılının mahkememizce yeniden düzenlenerek; karar tarihinden itibaren tasdik incelemesine konu bilirkişi raporu ve komiser heyetinin tasdike ilişkin ek raporunda ödeme süresinin uzun olduğu yönünde görüşleri dikkate alınarak dosyaya şirket tarafından sunulan ödeme takviminin revize edilerek; Davacı borçlu DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI ELEKTRONİK TEKSTİL İNŞAAT VE İLETİŞİM HİZ. SAN. TİC.LTD. ŞTİ'nin konkordatoya tabi borçlarını 31.01.2022 (bu tarih dâhil) tarihinden başlamak üzere 1.taksit olarak 7.058.095,97 TL (yedi milyon elli sekiz bin doksan beş Türk lirası, doksan yedi kuruş) ve her yıl Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarının son iş gününde yılda 4 ödeme yapılarak 20 eşit taksitle ödenmesi suretiyle 141.161.919,36 TL (yüz kırk bir milyon yüz altmış bir bin dokuz yüz on dokuz Türk Lirası, otuz altı kuruş) toplam borcun ödenmesine,..." Bakırköy 1 Asliye Ticaret Mahkemesi, 462/795, 09.09.2021. İlk

İlk derece mahkemelerinin, konkordatonun tasdikine ilişkin verdiği karara karşı istinaf yoluna başvurulması sonucunda, bölge adliye mahkemelerinin verdiği kararlar arasında birlik bulunmamaktadır. Bölge adliye mahkemeleri kimi kararlarında, ödeme planının adil ve dengeli hâle gelmesi bakımından, ilk derece mahkemesini İİK m. 305/2'den kaynaklanan yetkiyi kullanmaya sevk ettiği görülmektedir⁸⁰.

Bölge adliye mahkemeleri, çoğunluğu oluşturan diğer kararlarında ise yalnızca tasdik şartlarının varlığı bakımından bir inceleme yapmaktadır. Konkordato projesi tasdik şartlarını haiz ise istinaf başvurusu esastan reddedilmektedir. Bu kararlara konu olan ödeme planlarının çoğunlukla uzun vade, ödemesiz dönem ve bu ödemesiz dönemin tasdik kararının kesinleşmesiyle başlayacağı şeklinde hususlar içerdiği görülmektedir. Buna rağmen bölge adliye mahkemeleri, İİK m. 305/2 doğrultusunda ilk derece mahkemelerini düzeltme yaptırmaya yönlendirmeyi tercih etmemektedir⁸¹.

2. Konuya İlişkin Yargıtay Kararları

derece mahkemesinin projeyi resen düzeltmek suretiyle verdiği başka bir karar için bkz. Bakırköy 1 Asliye Ticaret Mahkemesi, 490/703, 30.06.2022: (<https://emsal.uyap.gov.tr/>).

⁸⁰ “... ortaya konulan ödeme planında 20.000,00 TL'den küçük olan konkordatoya tabi alacaklıların alacaklarının konkordatonun tasdiki tarihinden itibaren ilk yıl içerisinde 3'er aylık dönemlerde 4 eşit taksitte, alacak tutarı 20.000,00 TL'den büyük olan konkordatoya tabi olan alacaklıların alacaklarının ise ikinci 12 aylık dönem içerisinde 3'er aylık dönemlerde 4 eşit taksitte ödenmesinin teklif edildiği, alacak miktarları 20.000,00 TL'den az olan alacaklılar alacaklarına kavuşacakken fazla olan alacaklıların alacaklarını tahsil etmelerinin daha uzun vadeye yayıldığı görülmekle, emsal ilamda da belirtildiği gibi mahkemece İİK'nın 304 ve 305/2 maddesi hükümleri uyarınca, konkordato projesi resen ele alınarak, alacaklılar arasında adil ve dengeli bir ödeme planı içerir şekilde projede düzeltme yapılmasının sağlanması...” İstanbul 45. BAM, 488/496, 20.04.2022: (<https://emsal.uyap.gov.tr/>).

⁸¹ “... projenin tasdiki kararının kesinleşmesinden itibaren aylık %1 vade farkı eklenerek, 1 yıl ödemesiz 4 yıl eşit taksitle ödenmesinin... Konkordato projesinin İİK m.302 uyarınca öngörülen alacaklı ve alacak çoğunluğu ile kabul edildiği, konkordato revize projesi ile teklif edilen ödeme tutarının iflas halinde alacaklıların eline geçecek tutardan fazla olduğu, ödeme teklifinin davacı borçlunun kaynakları ile orantılı olduğu... istinaf başvuru sebeplerinin HMK'nın 353/1-b-1. maddesi uyarınca ESASTAN REDDİNE...” İzmir 17 BAM, 1257/235, 10.02.2022. “...tasdik kararının kesinleşmesinden itibaren 6 ay ödemesiz, 36 ayda eşit taksitler halinde borçların ödenmesine dair revize projenin uygulanabilir olduğunun belirlenmesi karşısında, İİK'nın 305. maddesindeki koşulların gerçekleştiği ve ilk derece mahkemesince adi alacaklara yönelik verilen kararda isabetsizliğin bulunmadığı değerlendirilmiştir.” Sakarya 7. BAM, 2013/282, 08.02.2022. Aynı yöndeki diğer kararlar için bkz. İzmir 17. BAM, 875/1527, 13.09.2024; Bursa 5. BAM 2713/165, 04.02.2022; Ankara 23. BAM, 1271/1710, 17.11.2021; İstanbul 45. BAM, 1716/478, 20.04.2022; İzmir 17. BAM, 1387/315, 17.02.2022: (<https://emsal.uyap.gov.tr/>).

Son dönemde konkordatonun tasdikine ilişkin temyiz başvuruların neticesinde Yargıtay kararlarının sayısında belirgin bir artış gözlenmiştir; Yüksek Mahkeme, konuya dair çok sayıda bozma kararı vermiştir. Bozma kararının verilmesinin temel sebeplerinden birisi, somut olayda borçlunun konkordatoya başvurma ihtiyacının bulunmamasıdır. Borçlunun yalnızca konkordatonun sağladığı imkânlardan (borçları vadelere yaymak, ödememek için zaman kazanmak gibi) faydalanmaya çalışmasıdır. Bu duruma, ilk derece mahkemesinin altı ay ödemesiz, her yıl dört eşit taksit ile dört yılda alacaklılara ödeme yapılmasına ilişkin konkordato projesinin tasdik şartlarını sağladığı gerekçesi ile tasdik edildiği bir olay örnek olarak verilebilir. Söz konusu olayda, Yargıtay, konkordato talep edenin, mühlet ile sağlanan tedbirlerden yararlanması karşısında projede ödemesiz dönem öngörülmesini doğru bulmamıştır. Yargıtay’a göre, konkordato talep eden şirketin, borçlarını rahatlıkla karşılayabilecek olmasına rağmen vade süresi de oldukça uzun tutulmuştur. Sonuç olarak, tasdik şartı olan “borçlunun kaynakları ile orantılılık” sağlanmadığı için konkordato talebinin reddedilmesi gerekçesiyle karar bozulmuştur. İlk derece mahkemesinin direnme kararı üzerine Yargıtay, borçlunun ödeme güçlüğüne bulunmamasından hareketle konkordato talebinin reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir⁸².

Yargıtay’ın bozma kararı vermesinin diğer temel sebebi ise konkordato projesinin yetersiz olmasıdır⁸³. Bu aşamada, Yargıtay kimi kararlarında, projenin İİK m. 305/2 doğrultusunda düzeltilebilir olup olmadığına ilişkin bir değerlendirme yapmaksızın, tasdik talebinin reddedilmesi gerekçesi ile doğrudan bozma kararı vermektedir⁸⁴. Kimi kararlarında ise projenin İİK m. 305/2 doğrultusunda düzeltilmesi için bozma karar

⁸² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 6-223/272, 22.05.2024. Yargıtay, borçlunun varlıklarının, borçlarını karşılama oranının %142 olduğu, ana para borçlarının faizsiz tasdik tarihinden itibaren üç ay ödemesiz dönem kırk sekiz aylık vadenin öngörüldüğü bir olayda konkordatonun tasdik şartlarının oluşmadığından hareketle bozma kararı vermiştir Yargıtay 6. HD, 1319/1351, 10.04.2023. Aynı yönde bkz. Yargıtay 6. HD, 2016/3167, 03.10.2024; 3202/5457, 24.11.2022: (<https://legalbank.net>).

⁸³ Yetersizlik sebepleri için bkz. yuk. s. 4 vd.

⁸⁴ “Somut olayda, tasdik edilen konkordato projesinde davacı şirketten düşük oranda alacağı bulunan ile yüksek oranda alacağı bulunan alacaklılar arasında ayırım yaratacak şekilde bir ödeme planı öngörüldüğü ve eşitlik ilkesine aykırı davranıldığı görülmektedir. Projesi eşitlik ilkesine aykırı olan davacının talebinin reddine veya şartları varsa iflasa karar verilmelidir.” Yargıtay 6. HD, 3467/1994, 11.04.2022: (<https://legalbank.net>).

verdiği görülmektedir. Bu yöndeki kararlarında, İİK m. 305/2'ye göre yapılacak düzeltmeyi “*resen revize proje tanzimi*” olarak adlandırmaktadır⁸⁵. Konkordato projesinin düzeltilmesine yönelik verilen kararlarda, Yargıtay, mahkemenin müdahale yetkisi bakımından seçim hakkı varmış gibi hareket etmektedir. Zira Yargıtay, mahkemenin projede gerekli gördüğü düzeltmeyi bizzat kendisi yapabileceği gibi borçluya yaptırma yolunu da tercih edebileceği belirtmektedir⁸⁶.

D. Görüşümüz

Konkordato projesine İİK m. 305/2 kapsamında, mahkemenin müdahale yetkisi bakımından belirleme yapabilmek için konkordato tasdik yargılamasının niteliğinden hareket edilmelidir. HMK m. 382/2, f,7’de konkordato yargılamasının, çekişmesiz yargı işi olduğu açıkça belirtilmiştir. Çekişmesiz yargıda ise aksine bir düzenleme olmadığı sürece “re’sen araştırma ilkesi” uygulanır (HMK m.385/2). Dolayısıyla tasdik yargılamasında, re’sen araştırma ilkesi uygulama alanı bulacaktır⁸⁷.

Konkordato yargılamasında re’sen araştırma ilkesinin uygulanacak olmasının bir sonucu olarak, mahkeme, düzeltilmesini istediği hususu somutlaştırıp; bunu genel bir çerçevede belirlemekle yetinmemelidir. Bunun kapsamını da tayin etmelidir. Örneğin, mahkeme, vadenin uzun bir döneme yayıldığına kanaat getirirse yalnızca bunun kısaltılmasını istememelidir. Ayrıca vadenin ne kadarlık bir süreye indirileceğine ilişkin bir belirlemede de bulunmalıdır. Öte yandan kimi düzeltmelerin niteliği gereği kapsamı zaten belirlidir. Örneğin, mahkeme, somut olayda, ödemesiz döneme gerek olmadığına kanaat getirir ve bu yönde bir düzeltme yapılmasını isteyebilir. Böyle bir düzeltmenin

⁸⁵ Yargıtay 6. HD, 3486/807, 16.02.2022: (<https://legalbank.net>).

⁸⁶ “İlk derece mahkemesince davacı borçlu şirketin konkordatoya tabi tüm borçlarının tasdik kararından itibaren 6 ay ödemesiz, %50 tenzilatlı ve faizsiz olarak 60 ayda eşit tutarda taksitler halinde ödenmesine karar verilmiş ise de, mahkemece tasdikine karar verilen teklif borçlunun aktifinin değerine göre düşük düzeyde olduğu konkordato komiser heyeti raporları ile sabittir mahkemece, İİK’nın 305/2. maddesi hüküm uyarınca, konkordato projesi re’sen ele alınarak, alacaklıların menfaatine uygun düzeltmeyi bizzat yapması ya da konkordato talep eden şirkete yaptırması...” Yargıtay 6. HD, 4289/1147, 02.03.2022. Aynı yöndeki diğer Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 6. HD, 4970/446, 07.02.2023; 2191/4780, 17.10.2022; 3203/5143, 03.11.2022: (<https://legalbank.net>).

⁸⁷ Kuru (n 9) 460; Budak ve Kale, *Öztek-Konkordato Şerhi* (n 5) 611; Sarısözen, *Konkordato* (n 9) 578; Yavaş ve Daşlıçay (n 15) 69; Aşık ve diğerleri (n 5) 725. Tasdik yargılamasında re’sen araştırma ilkesinin geçerli olduğu hakkında ayrıca bkz. İstanbul 17. BAM, 202/588, 12.05.2022; Adana 9. BAM, 1799/1533, 31.12.2019: (<https://emsal.uyap.gov.tr/>).

niteliği gereği, kapsamı mahkeme tarafından tayin edilmiş olur. Başka bir örnek olarak, mahkemenin ödemelerin tasdik kararının kesinleşmesi ile değil, tasdik kararı ile başlamasına ilişkin düzeltme yapılmasını istemesi verilebilir.

Mahkemenin istediği düzeltmenin kapsamını tayin edebilecek olması “borçlu projeye uyamazsa zaten proje feshedilir” şeklinde yanlış bir düşünceye yol açmamalıdır. Zira bu yöndeki bir anlayış, İİK m. 305/2’yi etkisiz kılar. Mahkeme projede düzeltilecek olan hususların kapsamını tayin ederken yalnız hareket etmemelidir. Mahkemenin, gerekli araştırmayı yaparak, rapor alması da düzeltmenin kapsamını tek başına belirleyebileceği anlamına gelmez. Bu noktada komiserin görüşü yol gösterici olacaktır. Geçici mühlet kararından itibaren göreve başlayan komiser, proje bakımından en yetkin kişidir. Bu kapsamda, re’sen araştırma ilkesinin de bir gereği olarak, hâkim, projede müdahale edilecek hususlar bakımından komiseri çağırıp, dinlemelidir. Böylelikle mahkeme, müdahale yetkisinin kapsamına yön verecektir. Zira İİK m. 305/2 ile asıl amaçlanan projede yetersiz olan hususların giderilerek, konkordato projesinin uygulanabilir bir hâle gelmesini sağlamaktır.

Mahkemenin yetersiz gördüğü hususların kapsamını kendisinin tayin etmemesi birtakım sakıncaları da beraberinde getirebilir. Bu durum tasdik yargılamasını sürüncemede bırakabilir. Örneğin, mahkeme, kapsamını tayin etmeden, borçlunun uzun bir döneme yayılmış olan vadede kısaltmaya gitmesini istemiş olabilir. Bu kapsamda borçlunun, mahkemenin ne kadarlık bir dönem için kısaltma istediğini öngörebilmesi mümkün değildir. Borçlunun projede yapacağı kısaltma, mahkeme tarafından tekrar incelendiğinde yeterli görülmebilir. Bunun bir sonucu olarak, düzeltme için verilen süre kesin ise tasdik edilebilir bir nitelik taşıyan proje bakımından tasdik talebi reddedilebilecektir. Düzeltme için kesin süre verilmemişse borçludan tekrar düzeltme istenecek, bu durum ise yargılamayı uzatacak ve konkordato kurumunun niteliği ile bağdaşmayacaktır.

Mahkemenin, konkordato projesinde düzeltilmesini istediği hususu somutlaştırarak, bunun kapsamını da tayin edebilmesi İİK m. 305/2 doğrultusunda, doğrudan projeyi düzeltebileceği anlamına gelmemelidir. Zira 7101sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde, İİK m. 305/2 ile mahkemenin düzeltmeyi bizzat

yapamayacağı ancak bu düzeltmenin yapılmasını isteyebileceği düzenlenmiştir. Mahkeme yalnızca tayin ettiği kapsamda projede düzeltme yapılmasını istemelidir. Bu düzeltmenin yapılmasını ise borçlu ya da komiserden isteyecektir.

Açıklanan sebeplerden ötürü, mahkeme, konkordato yargılamasında düzeltilmesini istediği hususun kapsamını tayin etmelidir. Mahkeme, proje üzerinde düzeltme istemişse “projenin düzeltilerek tasdik edilmesine” şeklinde bir karar veremez. Zira borçlunun istenilen düzeltmeyi yapmaması ihtimalinden de öte şarta bağlı hüküm kurulamaz. Mahkeme, borçluya, gerekli düzeltmenin yapılması için süre vermelidir. Verilecek süre, tasdik yargılamasının hızlı bir şekilde sonuçlandırılmasına hizmet etmek için “kesin” olmalıdır.

Mahkeme, süreyi açık ve net bir şekilde tayin edip, bu süreye uyulmaması hâlinde tasdik talebinin reddedileceğini açıkça belirterek, bunu tutanağa geçirmelidir. Ayrıca her somut olayda, düzeltilmesi istenen hususun niteliğine göre süre makul bir uzunlukta olmalıdır. Borçlunun hem gerekli düzeltmeyi yapabileceği hem de konkordato sürecini uzatmak için kullanmasına fırsat vermeyecek bir uzunlukta olmalıdır. Tasdik aşaması ve yargılamasına kadar gelinen noktada uzun bir süre geçmiş olacağı için zorunlu kalınmadıkça, projenin düzeltilmesi sebebi ile İİK m. 304/2 doğrultusunda kesin mühletin uzatılması yolu tercih edilmemelidir. Borçlu verilen sürede, istenilen düzeltmeyi yaparak projeyi yeniden mahkemeye sunduğu takdirde, mahkeme bu düzeltmeyi yerinde görürse tasdik talebinin kabulüne karar vermelidir. Buna karşın mahkeme tarafından verilen sürede, konkordato projesi sunulmaz ya da gerekli düzeltme yapılmazsa bir daha süre verilmeksizin, tasdik talebi reddedilmelidir.

SONUÇ

Sonuç olarak, İİK m. 305/2, konkordato kurumunun etkin ve dengeli bir biçimde işlemesi bakımından özel bir öneme sahiptir. Zira tasdik şartlarını biçimsel olarak taşıyan bir konkordato projesinin, mahkeme tarafından yetersiz bulunması hâlinde, mevcut hâliyle tasdik edilebileceği gibi doğrudan reddedilmesi de mümkündür. Her iki olasılık da, konkordatonun amacına zarar verebilecek niteliktedir. İlk durumda alacaklılar,

alacaklarına daha kısa sürede ve yüksek oranda kavuşma ihtimalini kaybederek zarara uğrayabilir. İkinci durumda ise borçlunun iflâs etmesi tehlikesi ortaya çıkar. Borçlunun iflâsa sürüklenmesi durumunda, alacaklılar ya uzun süren bir tasfiye sürecinin sonunda çok sınırlı bir tahsilat elde edebilmekte ya da alacaklarından tamamen yoksun kalmaktadır.

Bu nedenle mahkemelerin, İİK m. 305/2 kapsamında tanınan müdahale yetkisini dikkatli, ölçülü ve re'sen araştırma ilkesiyle uyumlu biçimde kullanmaları büyük önem taşır. Zira mahkemenin, projenin içeriğine nüfuz ederek, düzeltilmesi gereken hususları somutlaştırması ve bu yönde borçluya makul bir süre tanınması, hem alacaklıların menfaatini koruyacak hem de borçlunun ekonomik varlığının sürdürülebilirliğini sağlayacaktır. Ne var ki uygulamada, mahkemelerin konkordato projelerine yeterli düzeyde hâkim olamadıkları; bu sebeple kimi durumlarda müdahalenin kapsamını belirlemekten kaçındıkları, kimi durumlarda ise tasdik talebini doğrudan reddetme yoluna gittikleri görülmektedir. Bu durum, konkordato kurumunun işlevselliğini zayıflatmakta; kanun koyucunun öngördüğü ekonomik rehabilitasyon amacının tam olarak gerçekleşmesine engel olmaktadır.

KAYNAKÇA

Albayrak H, *İflâs Dışı Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2020).

Altay S ve Eskiocak A, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku* (5. Baskı, Vedat Kitapçılık 2019).

Arslan R, Yılmaz E, Taşpınar Ayyaz S ve Hanağası E, *İcra ve İflâs Hukuku* (8. Baskı, Yetkin Yayınları 2022).

Aşık İ, Oruç Y, Tok O, Saçar Ö F ve Aşit R, *İcra ve İflâs Hukuku* (3. Baskı, Seçkin Yayınları 2024).

Atalı M, Ermenek İ ve Erdoğan E, *İcra ve İflâs Hukuku* (6. Baskı, Yetkin Yayınları 2022).

Aydemir E, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma* (2. Baskı, Seçkin Yayınları 2019).

- Berkin N M, *İflâs Hukukunda Konkordato* (1. Baskı, İsmail Akgün Matbaacılık 1949).
- Börü L, ‘Borçlunun Mali Durumunun İyileşme Ümidi Olmadığının Açıkça Anlaşılması Durumunda Konkordato Mühleti Kaldırılarak İflasına Karar Verilmesi Gerektiğine İlişkin İsviçre Federal Temyiz Mahkemesi Kararı Üzerine Bazı Değerlendirmeler’ (2020) 16(46) *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi* 515-532.
- Börü L, *İflâs Dışı (Adi) Konkordatoda Alacaklılar Toplantısı* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2023).
- Budak A C ve Kale S, *Konkordato Komiserinin Kontrol Listesi* (1. Baskı, Adalet Yayınları 2019).
- Budak A C ve Kale S, ‘Madde 305 Konkordatonun Tasdiki Şartları’ içinde Yeşilova B (edt), *Yeni Konkordato Hukuku* (3. Baskı, Yetkin Yayınları 2023).
- Coşkun M, *Konkordato ve İflas* (3. Baskı, Seçkin Yayınları 2024).
- Coşkun M, *İcra ve İflas Kanunu Cilt-5* (7. Baskı, Seçkin Yayınları 2021).
- Doğan E, *Konkordatonun Tasdiki Yargılaması* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 2020).
- Eriş G, *Uygulamalı İflâs ve Konkordato Hukuku* (1. Baskı, Aydın Yayınları 1991).
- Eroğlu O, *Uygulamada Konkordato* (5. Baskı, Seçkin Yayınları 2023).
- Görgün L. Ş, Börü L. ve Kodakoğlu M, *İcra ve İflâs Hukuku* (4. Baskı, Yetkin Yayınları 2023).
- Kale S, ‘7101 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflas Dışı Konkordato’(2018) 5(1) *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 213-269.
- Karakaş C F, ‘Borca Batık Olmayan Borçlunun Tenzilat Konkordatosu İstemi ve Seçenekli Konkordato Projesi’ (2020) 16(47) *Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Dergisi* 767-802.
- Köksoy M, *Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının Etkileri* (1. Baskı, Adalet Yayınları 2022).
- Kuru B, *İflâs ve Konkordato Hukuku* (1. Baskı, Sevinç Matbaası 1971).

Pekcanitez H ve Erdönmez G, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato* (1. Baskı, Vedat Kitapçılık 2018).

Postacıoğlu İ E, *Konkordato* (2. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1965).

Sarisözen M S, ‘Konkordatoda Dürüstlük Koşuluna Genel Bir Bakış’ (2023) 9(18) Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 207-220.

Sarisözen M S, *Konkordato* (6. Baskı, Yetkin Yayınları 2024).

Tanrıver S ve Deynekli A, *Konkordatonun Tasdiki* (1. Baskı, Yetkin Yayınları 1996).

Tanrıver S, ‘İflâs Dışı Konkordatoya İlişkin Güncel Sorunlar ve Bazı Değerlendirmeler’ (2009) *Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukukçuları Toplantısı-VIII* 255-280.

Tanrıver S, ‘4949 Sayılı İcra ve İflâs Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Adî Konkordato İle İlgili Hükümlerde Getirmiş Olduğu Değişikliklerin Tespiti ve Değerlendirilmesi’ (2004) 17(51) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 67-90.

Taşpınar S, ‘Adî Konkordato Hakkında İcra ve İflâs Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler’ (2003) 22(2) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 49-92.

Uyar T, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri* (1. Baskı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları 2019).

Yardımcı T E, ‘Konkordatonun Bağlayıcılığını Sonlandırmak Üzere Yapılan Başvurunun Hukuki Niteliği’ (2021) 16(2021-202) Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 903-925.

Yavaş M ve Daşlıçay P, *Konkordatonun Tasdiki ve Tasdik Olunan Konkordatonun Hüküm ve Sonuçları* (1. Baskı, Seçkin Yayınları 2024).

Yıldırım M K ve Deren Yıldırım N, *İcra ve İflas Hukuku* (8. Baskı, Beta Yayınları 2021).